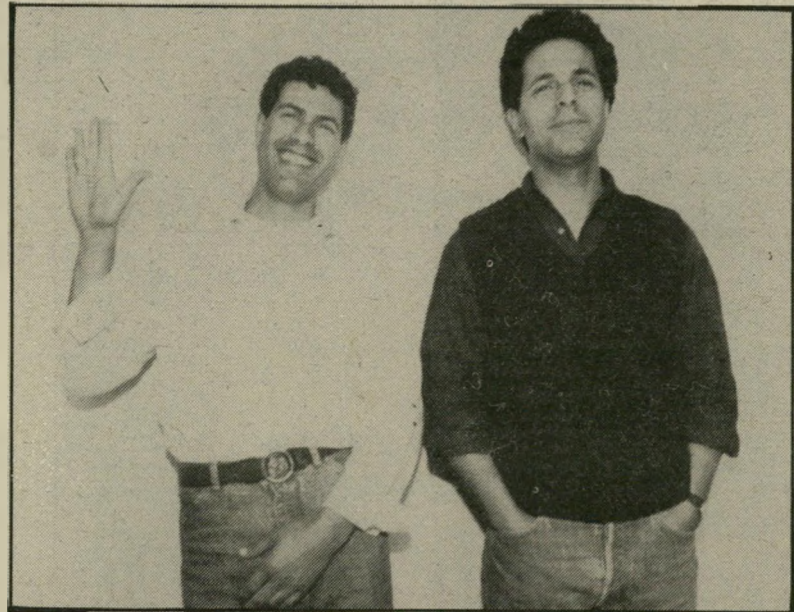

מירסוס הדברים בהולנד. וצפה שם בתמונת אחיו בטלוויזיה ההולנדית. כמה ימים אחר-כך עלה על מטוס ונחת בארץ. כשהוא מוכן לעזור. למאיר לקח קצת יותר זמן להגיע, אך גם הוא לא היסט לעשות דרך של כמה אלפי קילומטרים. כדי לעמוד לימין אחיו הכלוא. במקום שיבתו בבית-הסוהר מותר למר-דכי ועוננו לקבל מבקרים רק פעם אחת בשבועיים. בכל ביקור, הנמשך חצי שעה, רשאים להשתתף שלושה אנשים. הפגישה נעשית משני צידיה של רשת, ובחדר נוכחים, מלבד מרדכי ומבקרו, עוד שלושה אנשים למחות: אחד מהם הוא מנהל-הכלא, השניים האחרים הם אנשי-ביטחון. ברור שבנסיבות כאלה אין שום אפשרות לנהל שיחה אינטימית, גם אם אין רוצים לגלות סודות ביטחוניים. ברור גם כי בתנאים כאלה, כשהמישפחה הקרובה מונה 12 נפשות - מלבד הגיסים והגיסות - יוכל כל אחד לראותו רק פעם בחודשיים או שלושה. עד היום, ביקרו ההורים את בנם הכלוא רק פעם אחת. יש אחיות שלא היו בכלא אפילו פעם אחת. והן ממתניות לתורן. מאיר ואשר מרגישים כאילו הם נלחמים את מלחמתו של האיש הקטן נגד המימסד הגדול. הם יודעים שגם כאשר יתנהל המיש-פט. הוא יהיה כולו בדלתיים סגורות. וחוש-ביום שזו אינה הצורה הנכונה לנהל מישפט במדינה דמוקרטית נאורה. מקריאת חומר על מישפטים דומים בעבר, הם גם משערים שבמישפט של מרדכי לא תוכל הסינגוריה לראות את כל החומר, וחלק ממנו יהיה חסוי אפילו מעיניו של בית-המישפט. הם מנסים להתקומם נגד צורת מישפט זו, אך מבנים, בלית ברירה, כי מאבקם לא ישא פרי ולא ימצא אזוניים קשובות בשום מקום, גם לא במפלגות השמאל הישראלי, המושכות תמיד בבהלה את ידיהן מעניינים הקשורים בביטחון-המדינה.

בכל מיקרה, האחים ממישיכים במרץ בלתי-נלאה לעבור ממקום למקום, לחפש אוזן קשבת ולנסות לצייר את מרדכי ועוננו בצבעים של אדם, ולא של "בוגד".

● היתם עשירים במארוקו?
היינו מסודרים מאוד מבחינה כלכלית. לאבא היתה חנות מכולת במרכז המיסחרי.
● גרתם בשכונה יהודית?
כן. אבי היה מוכר בחנות ולומד תורה. הוא התעסק בתורה ובמיסחר.
● איך היה לבוש?
בסיגנון המארוקאי, בגלביה ובעל-יסיירה.
● חבש ברבע על הראש?
כן, ברט, כמו לצרפתים. אבא היה רתי לומד תורה, אבל לא במעמד של רב. הסבא שלי, כמו שאבא מספר, היה רב ידוע בקהילה. היתה לו

שיחוקו הילדים, שם תלו כביסה, היו יושבים בשר מש, שם היתה הפעילות החברתית. הבית היה מודרני, היו מים זורמים ושרותים עם אסלה והכל. אם מישוהו רוצה לדעת מה הרקע.
אבא, כשהיה צעיר, היה חסר-כל, כי הסבא היה זקן ולא היו לו אמצעים. אבי טיפל בו עד לפטירתו - שנה לפני שעלינו ארצה.
● היו לכם חברים לא יהודים?
היתה לנו משרתת ערבית, שהיתה מבשלת ועושה כביסה. הבן שלה היה כמו בן-בית אצלנו.
● איזו שפה דיברתם בבית?
ערבית מארוקאית.

אחים מאיר ואשר ועוננו (מחקה את אחיו). היתה לנו משרתת ערבית, שהיתה מבשלת ועושה כביסה...

ומוטי היה מביא לסבא, והוא הכיר אותו הכי טוב מכולם. מוטי, כזמנו, היה נחשב לילד הכי אהוב, עוד במארוקו. וכמו שאמא אומרת, יש לו לב רחום והוא עוזר בבית. מכיוון שלא היו אחיות גדולות שיעזרו, הוא היה שוטף את הבית ועוזר, וזה המשיך גם בארץ.
● הוא היה אהוב על ההורים יותר ממו?
כן. היה אליו יחס מיוחד.
● למה?
בגלל האופי הטוב שלו והטוב-לב שלו.
● קינאת בו?

אולי, אולי בשלבים ההם. גם החזיקו ממנו. גם המורים והרבנים החזיקו ממנו כבעל ראש טוב. הוא תמיד היה יכול לצטט פסוקי-תורה. היה לו זיכרון טוב למה שלמד, והציגונים היו יותר טובים משל האחרים. היכולת השיכלית שלו היתה מעל לממוצע.

● גרתם כולכם באותו החדר?
כן.
● היתם חברים?
לא בתקופת הילדות, כי הוא היה מבוגר ממני ובתור שכזה, במישפחה ספרדית, הוא אמר להי יות אחראי יותר. אולי לכן גם אהבו אותו יותר. אמא אומרת, שתמיד יכלה להשאיר לו את הבית עם המישפחה והוא היה שומר. הוא היה דואג לנקיון שלנו.
● אהבת אותו?
הוא תמיד היה רוגמה ומודל לחיקוי. בעיקר הצד השיכלי, שתמיד היה בשבילנו משהו מעל לממוצע ועמל למה שיש לכל אחד בבית.
● אתה זוכר את התקופה שדיברו בבית על עלייה?
כשאבא החליט לעזוב את מארוקו, היתה התרגשות. לא היה קל לעזוב מבחינה רגשית, כי לא היה רע שם.
● היתה אנטישמיות?
אני כילד לא זוכר, ואני זוכר כל מיני דברים ממארוקו. אבל אבא אמר שלפעמים היו דברים כאלה.
● איך הוא סיפר לכם שנוסעים לישראל?
אני לא זוכר, אבל מכרנו את כל הנכסים, ארזנו המון רבדים, חפצים, רכוש. היו ארגונים גדולים מעץ, מלאים בכל הדברים הבסיסיים.
● אתה זוכר את יום העלייה?
כן, נסענו ברכבת לקזבלאנקה. אני זוכר את התור לאונייה. אמא הלבישה אותנו במיוחד יפה, בגנדים כסיגנון צרפתי, חבשנו כובעי-קש עם נוצת-ציפור עליהם. בדרך חנינו במרסיי. לאבא היה הרבה כסף מוזמן ממכירת הבית והחנות, והוא קנה במרסיי המון דברים לצייד אותנו לחיים החיים רשים.
● כשבאנו לארץ באננו ציוד לבית, שהיה נחשב או משהו לא-מצוי. אנשים עוד השתמשו במקררי-קרח, ואבא הביא מקרר ענק ומכונת-כביסה, פטיפון ומכשיר-הקלטה ושטיחים גדולים. הוא השקיע המון כסף.
● לאן הגעתם בארץ?
קבעו שאנחנו נוסעים לכאן-שבע, שאין ברירה.
● איפה היתה המישפחה?
במיגדל-העמק, וההורים ביקשו לנסוע לשם. אמא, אחרי תקופה ארוכה שלא ראתה את המיש-פחה שלה, היתה בודדה, והיא ציפתה להיות קרוב למישפחה. הם ביקשו במיוחד את מיגדל-העמק, אבל לא עזר. היפנו אותנו לכאן-שבע. כשהגנו לשם, היפנו אותנו למעברת חצרים. הצביעו על צריף מעץ ואמרו: "זה הבית שלכם."

● ובבית-הספר?
למדנו ערבית וצרפתית.
● מה אמא עשתה?
היא היתה עקרת-בית. היא גם עשתה עבודות-תפירה לכל מיני אנשים. היא היתה מקבלת עבודות הביתה, לפי הזמנות. היתה מסורה באופן טוטאלי למישפחה. היא היתה מבשלת ומכבסת בעזרת המשרתת.
עברנו פעמים אחרות מבית לבית. המצב הכל-כלי היה טוב, ואבא בנה הכל בכוחות עצמו, חסך כסף כדי לסדר סידור כלכלי טוב למישפחה.
● מתי שמעתם על הארץ בפעם הראשונה?
בשנות החמישים השליחים כבר פעלו במארוקו, והלכו איתם הרבה יהודים. רוב היהדות כבר עזבה בשנות החמישים. כל המישפחה מצד האמא והאבא עזבו באמצע שנות החמישים.
● למה אתם לא עזבתם?
נשארו לפחות חמש-שש שנים ללא קרובים.
● למה?
לא יודע בדיוק, אולי בגלל הסבא. שהיה זקן והיה לפני פטירתו. יכול להיות שאבא המתין איתו.

חבורת תלמידים, שהיתה לומדת איתו בשעות הפנאי.
● גם אבא שלכם גדל במישפחה גרד?
לה?
לא במיוחד.
אני עד היום זוכר את התמונה של אבא יושב על כיסא בחנות ולומד. את הילדים שלח לבתי-ספר שלמדו בהם גם לימודים כלליים, כולל השפה הצרפתית. לכן מוטי ולאברט, האח הגדול, יש רקע בצרפתית.
● למדתם בבתי-ספר יהודיים?
אלברט ומוטי למדו באליאנס, ואני למדתי בתלמוד-תורה. אחרי הצהריים הלכו לרב לתלמוד-תורה.
● אהבתם את זה?
קיבלנו את זה כחלק מהעניין. היינו קטנים מכדי לחשוב על זה. או עוד לא שאלנו שאלות. אבא וגם הרבנים לא חסכו שיבטם מהילדים כדי שילמדו תורה. קיבלנו חינוך מאוד קפדני.
● מה זאת אומרת?
אבא הקפיד שנלך לבית-כנסת ונלמד כמה שצריך. הוא רצה שהילדים ייצאו יודעי תורה ושיהיו יותר משכילים ממנו.
● איך היה נראה הבית?
בגלל זה שהמצב הכלכלי היה מסודר, אבא מכר את הבית שהיה וקנה בית יותר מרווח. ברחוב היתה דלת מעץ, ומאחוריה היתה חצר גדולה. מסביב לחצר היו בתים של כמה מישפחות. בחצר

● כמה אחים אתם?
שישה אחים וחמש אחיות, כולל מוטי.

„אבא והרבנים רצו שמוטי ילך לישיבה גבוהה ויהיה אבדך, בגלל הכישרון והחריפות שלו“

● למה אתה אומר כולל מוטי?
כך זה יוצא.
● אבל הוא שונה מכולם?
כן.
● למה, הוא היה שונה גם קודם?
אולי נתחיל מההתחלה. מוטי נולד ב-1954 במארוקו, הבן השני במישפחה.

אשת "קררה"!

כן, היום גם את יכולה להתחיל להדפיס ב-CARRERA חדשה - מכונת הכתיבה האלקטרונית הקומפקטית של "OLYMPIA" מערב גרמניה, אשר רכשה לה מאות אלפי מזכירות מעריצות ברחבי העולם בזכות מידותיה הקטנות (42 ס"מ x 36.8 ס"מ) ושכלוליה האלקטרוניים:

- * "הגלגל הלוחש" * תקון שגיאות אוטומטי * הכנסה והוצאה אוטומטית של נייר
- * קביעת שוליים * מקש לעולה חוזרת לכל סימן * טבולטור אלקטרוני, ומה שחשוב לא פחות הטרות המעולה של "נציגים" מקבצת "כלל"!
- בואי להתחיל ב-CARRERA חדשה בכל אחת מהתחומים המובחרים למכשור משרדי.

מכונת הכתיבה הקומפקטית "Olympia Carrera"-נשים עושות איתה קריירה!

תל אביב, רחוב ירמיהו 4, טלפון: 03-5463714
מפיצים: (רשימה חלקית) - יואר - רח' יפו 46, חיפה טל: 04-524680
א.מ. קיי. מכון משרדי בע"מ, רח' ויצמן 8 נתניה, טל: 053-22248

נציגים מהבוצת כלל כ"ס